

Plašsaziņas līdzekļiem
2025. gada 15. septembrī

Latvija joprojām nevar atbalstīt Eiropas Komisijas priekšlikumu par Eiropas Savienības klimata mērķi 2040. gadam

18. septembrī Eiropas Savienības (ES) Vides ministru padomē Eiropas Komisija (EK) un Dānijas prezidentūra apstiprināšanai virzīs grozījumus Eiropas Klimata likumā (EKL) par 2040. gada klimata mērķi. Latvija plāno paust noraidošu nostāju – šobrīd EK priekšlikumā joprojām pilnvērtīgi nav ņemtas vērā nacionālās intereses.

Latvija neatbalsta EK priekšlikumu par 90% samazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas līdz 2040. gadam, salīdzinot ar 1990. gadu, jo šobrīd nav pietiekami ņemtas vērā nacionālās intereses. Latvija novērtē Prezidentūras piedāvāto kompromisa tekstu, kurā iekļauti vairāki Latvijas ierosinātie elementi. Tomēr atbalsts būs iespējams tikai tad, ja tiks pilnībā saglabātas panāktās vienošanās, kurās ietvertas Latvijai svarīgas intereses, kā arī atrisinātas citas neskaidrības.

Latvija īpaši uzsver nepieciešamību saglabāt ilgtspējīgas biomasas lomu atjaunīgās enerģijas bilanci, nepieciešamību ņemt vērā organisko augšņu īpatsvaru kā specifisku apstākli ZIZIMM (zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība) mērķu izpildē, kā arī nepieciešamību mazināt riskus pārtikas ražošanai un piegādes drošībai.

“Otrdien, 16. septembrī, valdībā izskatīsim Latvijas pozīciju par EK priekšlikumu. Latvija nevar piekrist emisiju samazinājumam par 90%, jo joprojām ir daudz neskaidrību. Viena no Latvijas prioritātēm ir šķeldas un malkas zaļā kurināmā statusa saglabāšana – vairāk nekā 60% kurināmā, ko izmantojam apkurei, ir zaļā biomasas. Šķeldai un malkai Baltijas reģionā ir izšķiroša loma enerģētiskās drošības, neatkarības un izmaksu ziņā. Mēs gaidām reālistisku un aprēķinos balstītu izvērtējumu no EK par pašreizējo, ambiciozo 2030. gada emisiju mērķu (55%) sasniegšanas iespējām. Šie mērķi ir augsti un neņem vērā dalībvalstu atšķirīgās situācijas, kā arī ģeopolitiskos izaicinājumus,” **norāda klimata un enerģētikas ministrs Kaspars Melnis.**

Papildus tam, Latvijai ir svarīgi nodrošināt, ka, ņemot vērā sarežģīto ģeopolitisko situāciju, EKL un tā piemērošanā tiktu ņemta vērā valsts spēja samazināt SEG emisijas, kā arī ietekme uz valsts konkurētspēju un ekonomisko attīstību. Būtiski gūt pārliecību, ka atsauce uz ģeopolitiku faktiski nozīmēs lielākas elastības iespējas tām valstīm, kuru mērķu izpildes iespējas tiek negatīvi ietekmētas ar nepieciešamību stiprināt savas valsts aizsardzību un drošību, kā arī enerģētisko neatkarību.

Šobrīd notiek darbs pie nacionālās pozīcijas saskaņošanas ar nozaru ministrijām, organizācijām un citiem sadarbības partneriem.

Kopumā Latvijai kā ilgtspējīgiem resursiem bagātai valstij ES klimata politika ir labvēlīga, jo tā ļauj samazināt atkarību no importētajiem fosilajiem resursiem.

Vienlaikus Latvija līdz šim nav saņēmusi skaidru EK piedāvājumu, kā SEG emisiju samazināšanas mērķis tiks sadalīts starp ES dalībvalstīm un pa tautsaimniecības nozarēm, kā arī par papildus ES budžeta finanšu instrumentu izmantošanu šī mērķa sasniegšanā.

Latvija iestājas par mērķtiecīgu, bet arī elastīgu klimata politiku, kas atbilst nacionālām interesēm, uzsverot nepieciešamību EK ņemt vērā ES progresu ceļā uz 2030. gada mērķu sasniegšanu, ietekmi uz valsts ekonomiku, kā arī citus ietekmējošos faktorus, kā arī piedāvāt elastīgu pieeju mērķu sasniegšanā.

Kā jau vairākkārt uzsvērts, visas ES dalībvalstis nevar salīdzināt vienādi, katrā no tām ekonomiskā situācija un nozaru attīstība ir atšķirīga. Piemēram, **Latvija ir zaļa pēc savas būtības – Latvijā ir liels meža sektors, kas ietver vairāk nekā pusi no Latvijas teritorijas, bet lauksaimniecības sektors spēlē būtisku lomu pārtikas ražošanā un eksportā. Attiecīgi aicinājums ir nodrošināt elastīgu pieeju SEG emisiju mērķu izpildē.** Tāpat nepieciešams mazināt administratīvo slogu SEG emisiju uzskaites procesos un skaidrāk definēt, kā SEG emisiju samazināšanā tiks izmantoti ES budžeta finanšu instrumenti.

Kā jau ziņots, šā gada 2. jūlijā EK publiskoja priekšlikumu samazināt SEG emisijas ES par 90% līdz 2040. gadam, salīdzinot ar 1990. gadu. Latvijas valdība 8. jūlija Ministru kabineta sēdē nolēma šo priekšlikumu neatbalstīt, līdz nebūs skaidrs, kā šāds ES dalībvalstīm noteiktais kopējais mērķis ietekmēs tieši Latviju. Savukārt 10.–11. jūlijā Dānijā notika neformālā ES vides ministru sanāksme, kur klimata un enerģētikas ministrs Kaspars Melnis šo jautājumu pārrunāja arī ar ES klimata komisāru Vopki Hukstru. Latvijas pozīcijas gatavošanā notikušas arī vairākas diskusijas ar nozaru ministriju pārstāvjiem. Latvijas eksperti turpina sarunas ar EK ekspertiem.

Informāciju sagatavoja:

Zane Leimane
Klimata un enerģētikas ministrijas
Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrības līdzdalības
departamenta vecākā eksperte
zane.leimane@kem.gov.lv
+37163100465